Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

17.5.2021

Maa- ja metsätalousministeriö
Maatalousneuvos Kari Valonen
Neuvotteleva virkamies Pia Lehmusvuori
Erityisasiantuntija Sanna-Helena Fallenius

UJ 7/2021 vp
Yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistusta koskevat ehdotukset

Lisätietoa yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen tilannekatsaukseen: Ehdollisuus ja ekojärjestelmä

Yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistuksen yhtenä tavoitteena on lisätä YMP:n ympäristö- ja ilmastovaikuttavuutta. Ympäristö- ja ilmastotoimien kokonaisuus (ns. vihreä arkkitehtuuri) käsittää pinta-alaperusteisia toimia sekä mm. ympäristöinvestointien tukemista, kehittämishankkeita ja viljelijöiden neuvontaa.

Pinta-alaperusteisista toimista neuvoston, Euroopan parlamentin ja komission välisissä kolmikantaneuvotteluissa on edelleen avoinna erityisesti ehdollisuuden ja ekojärjestelmän säädöstekstejä (neuvottelutilanne 17.5.2021).

1. Ehdollisuus

Ehdollisuuden järjestelmä korvaa nykyisen täydentävien ehtojen järjestelmän. Siihen sisällytetään nykyisen suorien tukien viherryttämistuen vaatimukset sekä muita nykyistä vahvempia ympäristö- ja ilmastotavoitteita edistäviä vaatimuksia. Ehdollisuus on EU:n kokonaan rahoittamien suorien tukien ja osarahoittamien maaseudun kehittämisen viljelijäkorvausten täysimääräisen saamisen ehtona. Ehdollisuuden vaatimuksista aiheutuvista kustannuksista ei makseta viljelijöille erikseen korvausta.

Ehdollisuus koostuu hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista (GAEC) sekä lakisääteisistä hoitovaatimuksista (SMR), jotka ovat ympäristöä, kansanterveyttä, kasvien terveyttä sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevia unionin lainsäädännön vaatimuksia. GAEC-vaatimusten yksityiskohtaisen sisällön jäsenvaltio määrittelee strategiasuunnitelma-asetuksessa säädetyn perusteella. SMR-vaatimuksia sovelletaan joko suoraan unionin säädösten perusteella tai niihin pohjautuvan kansallisen lainsäädännön perusteella.

Yleisenä kantana ehdollisuuteen U-jatkokirjeessä todetaan, että ”*Suomi korostaa, että jäsenvaltioille tulisi jättää riittävästi valinnanvapautta ehdollisuuden vaatimusten toteuttamiseen, jotta luonnonolosuhteiltaan ja maataloudeltaan erilaiset jäsenvaltiot voivat valita ehdollisuuteen keinoja, jotka parhaiten sopivat täyttämään asetetut tavoitteet. Suomi kannattaa neuvoston yleisnäkemyksen kirjauksia ehdollisuuden hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksiksi (GAEC) ja katsoo, että Euroopan parlamentin ehdotukset eivät kaikilta osin ole kannatettavia*.” Lisäksi U-jatkokirjeessä todetaan, että ”Suomi katsoo

yleisesti, että kolmikantaneuvotteluissa tulisi pysyä pitkälti lähellä neuvoston yleisnäkemystä.”

GAEC-vaatimuksista erityisesti seuraavista on edelleen keskusteltu kolmikantaneuvotteluissa: GAEC 2, 4, 7, 8 ja 9.

GAEC 2 (kosteikot ja turvemaat):

- Neuvotteluosapuolet ovat päässet alustavaan yhteisymmärrykseen siitä, että jäsenvaltioiden olisi otettava tämä vaatimus käyttöön viimeistään vuonna 2025.
- Tämä vastaa U-jatkokirjeessä esitettyä kantaa: ”*Suomi katsoo myös, että turvemaita koskevassa vaatimuksessa (GAEC 2) tulisi olla siirtymäaika enintään vuoteen 2025 neuvoston yleisnäkemyksen mukaisesti*.”

GAEC 4 (vesistöjen suojakaistat):

- Keskustelussa on ollut erimielisyyttä siitä, säädetäänkö EU-asetuksessa vesistöjen suojakaistan vähimmäisleveydestä (kolme metriä) vai ei. Neuvoston yleisnäkemyksessä ei ole mainittu vähimmäisleveyttä suojakaistalle, Euroopan parlamentti puolestaan on kannattanut kolmen metrin vähimmäisleveyden säätämistä.
- U-jatkokirjeessä ei tähän ole otettu yksityiskohtaista kantaa.

GAEC 7 (paljaan maan kielto/vähimmäismaanpeite):

- Kolmikantaneuvotteluissa on alustavasti sovittu vaatimukseksi ”*Vähimmäismaanpeite paljaan maan välttämiseksi ajanjaksoina, jotka ovat herkimpiä*”.
- Erityisesti Pohjoismaat (Suomi mukaan lukien) ja Baltian maat ovat huolissaan tästä tekstimuotoilusta, koska se saattaa liiaksi rajoittaa kansallista toimeenpanoa niin, että siinä ei voida riittävästi ottaa huomioon pohjoisia luonnonolosuhteita ja mm. maalajien vaikutusta syysmuokkauksen tarpeeseen.
- U-jatkokirjeessä Suomen kanta: “*Vähimmäismaanpeitettä koskevan vaatimuksen (GAEC 7) ei neuvoston yleisnäkemyksen mukaisesti tulisi sisältää ehdotonta vaatimusta paljaan maan välttämisestä. Vaatimuksen toimeenpanossa jäsenvaltioiden tulee voida ottaa huomioon luonnonolosuhteet*.”

GAEC 8 (viljelykierto/viljelyn monipuolistaminen):

- Euroopan parlamentti kannattaa komission ehdottamaa viljelykierron vaatimusta. Neuvoston yleisnäkemyksen mukaan vastaava käytäntö, kuten viljelyn monipuolistaminen, tulisi voida hyväksyä. Kolmikantaneuvottelujen aikana puheenjohtajamaa on esittänyt säädöksen alaviitteeseen kirjausta siitä, että viljelyn monipuolistaminen tai muut käytännöt, kuten välikasvit, ovat vastaavia käytäntöjä kuin viljelykierto ja että jäsenvaltio voi päättää kierron olevan vuosittaista tai joka toinen tai

kolmas vuosi tapahtuvaa riippuen kasvilajista ja ottaen huomioon jäsenmaiden viljelyjärjestelmät ja luonnonolosuhteet.

- Vaatimuksesta tulisi neuvoston mukaan voida poiketa enintään 10 hehtaarin tiloilla sekä nurmi- ja kesantovaltaisilla tiloilla. Neuvosto tukee Euroopan parlamentin ehdotusta siitä, että luomutuotanto automaattisesti olisi GAEC 8 -vaatimuksen mukaista. Euroopan parlamentin mukaan tilakokorajan tulisi olla enintään viisi hehtaaria.
- U-jatkokirjeessä Suomen kanta: *”Suomi ei kannata Euroopan parlamentin ehdotusta viljelykiertoa koskevaksi vaatimukseksi (GAEC 8), sillä vaihtoehtona pitäisi olla neuvoston yleisnäkemyksen mukaisesti myös viljelyn monipuolistamisen vaatimus. Suomi pitää tärkeänä, että neuvoston yleisnäkemyksessä asetuksen liitteessä III olevassa alaviitteessä mainitut poikkeusmahdollisuudet viljelyn monipuolistamisen vaatimuksesta (GAEC 8) ja tuottamattomien alojen ja piirteiden vaatimuksesta (GAEC 9) säilyisivät.”*

GAEC 9 (tuottamattomat alat):

- GAEC 9 –vaatimuksessa on edelleen eriäviä näkemyksiä neuvotteluosapuolten välillä. Puheenjohtajamaa on ehdottanut, että jos jäsenvaltiot päättävät hyväksyä tuottamattoman alan vaatimukseen vain kesantoa tai muuta tuottamatonta alaa tai piirteitä, vähimmäisosuus olisi 4 % peltoalasta tilatasolla tai 3 %, jos jäsenvaltio lisäksi toimeenpanee ekojärjestelmän, jossa vähintään 2 % peltoalasta on kesantoa tai tuottamatonta alaa tai piirteitä. Mikäli jäsenvaltio päättää sisällyttää GAEC 9 –vaatimuksen täyttämiseen myös kerääjäkasveja tai typensitojakasveja ilman kasvinsuojeluaineiden ja lannoitteiden käyttöä, vähimmäisosuus olisi 5 % peltoalasta, josta 3 % tulisi olla kesantoa tai tuottamattomia piirteitä. Neuvoston yleisnäkemyksessä esitettiin tähän vaatimukseen nykyisen kaltaiset vapautusmahdollisuudet pienille tiloille (enintään 10 ha) ja nurmi-, kesanto- ja palkokasvivaltaisille tiloille sekä metsäisten alueiden tiloille.

  Euroopan parlamentin mukaan tästä vaatimuksesta tulisi voida poiketa enintään viiden hehtaarin kokoisilla tiloilla. Parlamentti haluaa tämän vaatimuksen koskevan koko maata, ei vain tilatasoa. Tämä voisi merkitä sitä, että jos osa tiloista vapautetaan tästä vaatimuksesta esim. tilakoon, nurmivaltaisuuden tai metsäisyyden perusteella, muilta tiloilta tulisi edellyttää vastaavasti enemmän tuottamatonta alaa, jotta vähimmäisprosenttiosuus koko maan tasolla täyttyisi.

- U-jatkokirjeessä Suomen kanta: *”Suomi pitää tärkeänä, että neuvoston yleisnäkemyksessä asetuksen liitteessä III olevassa alaviitteessä mainitut poikkeusmahdollisuudet viljelyn monipuolistamisen vaatimuksesta (GAEC 8) ja tuottamattomien alojen ja piirteiden vaatimuksesta (GAEC 9) säilyisivät*.”

2. Ekojärjestelmä

Ekojärjestelmä on uusi EU:n kokonaan rahoittamien suorien tukien ympäristö- ja ilmastotoimia edistävä tukimuoto.

Ekojärjestelmien rahoitus

- Neuvotteluosapuolten alkuperäiset kannat eroavat ekojärjestelmille varattavan vähimmäisrahoitusosuuden suhteen (neuvosto 20 %, Euroopan parlamentti 30 %). Puheenjohtajamaa Portugali on ehdottanut, että jäsenvaltioiden tulisi varata ekojärjestelmiin vähintään 22 % jäsenvaltion I pilarin suorista tuista vuosina 2023 ja 2024 sekä 25 % vuodesta 2025 eteenpäin. Samalla neuvoston yleisnäkemyksen mukaiset joustavuudet säilytettäisiin. Näihin joustoihin sisältyy mm. mahdollisuus varata ekojärjestelmiin vähimmäisprosenttia vähemmän varoja, mikäli II pilarin alla ekojärjestelmiä vastaavien toimenpiteiden rahoitukseen käytettävät varat ylittävät 30 % maaseuturahaston kokonaisrahoitusosuudesta. Neuvotteluosapuolet ovat keskustelleet Portugalin ehdottamasta kompromissista. Euroopan parlamentti suhtautui myönteisesti siihen, että neuvosto olisi valmis korottamaan ekojärjestelmien rahoitusprosenttia, mutta asiassa ei ole päästy vielä sopimukseen.
- U-jatkokirjeessä Suomen kanta: ”*Suomi kannattaa neuvoston yleisnäkemystä uudesta ekojärjestelmästä. Suomi voi kuitenkin hyväksyä Portugalin ehdottaman 25 %:n vähimmäisrahoitusosuuden ekojärjestelmille, sillä edellytyksellä, että huomioidaan neuvoston yleisnäkemyksen kirjaus mahdollisuudesta alentaa prosenttiosuutta, mikäli jäsenvaltio osoittaa riittävän määrän varoja II pilarin alla ekojärjestelmiä vastaavien toimenpiteiden rahoitukseen.”*

Ekojärjestelmän sisältö

- Kolmikantaneuvotteluissa on alustavasti sovittu, että myös eläinten hyvinvointia ja antimikrobisen resistenssin vastustamista voidaan tukea ekojärjestelmästä.
- Euroopan parlamentti on ehdottanut mm. ekojärjestelmien pisteytysjärjestelmän käyttöönottoa ja sitä, että ekojärjestelmän olisi sisällettävä vähintään kaksi alaa.
- U-jatkokirjeessä Suomen kanta: *Suomi ei pidä kannatettavana sitä, että YMP:n strategiasuunnitelma-asetuksen nojalla velvoitettaisiin jäsenvaltiot sisällyttämään ekojärjestelmien toimien listalle laaja valikoima erilaisia toimia, vaan jäsenvaltioilla tulisi olla mahdollisuus itse määritellä tarveanalyysin pohjalta ekojärjestelmään riittävän tehokkaita toimia osana koko YMP:n vihreän arkkitehtuurin kokonaisuutta. Suomi pitää hyvänä, että eläinten hyvinvoinnille voidaan maksaa ekojärjestelmän tukea, mutta katsoo, että jäsenvaltioille pitää jättää liikkumavaraa siinä kumman pilarin alla eläinten hyvinvointia edistetään jäsenvaltiolle tarkoituksenmukaisella tavalla, jotta ekojärjestelmän ympäristö- ja ilmastokunnianhimoa ei heikennetä*.”